

Лекція сьома

ЗОВНІШНІЙ ВИГЛЯД ТА ОСОБИСТІСТЬ ОРАТОРА

ЗОВНІШНІЙ ВИГЛЯД ОРАТОРА

Зовнішній вигляд оратора — це те, що впадає у вічі слухачам відразу, як тільки він постає перед ними. Зовнішні дані оратора якщо і не завжди допоможуть, бодай не повинні зашкодити. Важко вимагати від кожного оратора довершеної статури. Але постаючи перед аудиторією, ви повинні бути впевнені, що ваш зовнішній вигляд відповідає вимогам слухачів і обстановці. На службовій нараді або профспілкових зборах навряд чи треба бути чоловікам у краватці-метелику, а жінкам — у вечірній сукні. І викладач не вимагає від студентів, які прийшли на лекційне або практичне заняття, бути вдягненими по-святковому. Але неохайність і недбалість в одязі можуть зашкодити. Зачіска має бути в порядку, руки і нігті — чисті, взуття — начищене, сукня чи костюм — випрасувані.

Оратору-чоловікові краще виступати у костюмі, якщо не дуже спекотно. Бажано, щоб костюм було застігнуто на всі гудзики. Звісна річ, чоловік має бути добре поголеним, зайві речі не повинні випинати кишені, у боковій кишені не повинно бути ручок, окулярів і олівців.

Жінка, безумовно, повинна знати, якої довжини у неї рукав, наскільки відкритий виріз горловини, як сидять на ній брюки чи спідниця, де знаходяться нагрудні кишені. Вона повинна попередньо оцінити, як виглядає її вбрання, коли вона стоїть, сидить чи ходить. Оскільки навряд чи доведеться виступати перед однією і тією ж аудиторією двічі, можна

сміливо одягати старі перевірені речі, у яких можна не думати про те, як ви вдягнені, а зосередити всю свою увагу на виступі.

Підбираючи мінімальний гардероб на всі випадки життя, жінці слід урахувувати комбінації кольорів таким чином, щоб можна було комбінувати варіації різних деталей одягу. Бажано тільки обдумано підібрати два базових кольори, які більше всього личать вам. Тоді стає можливим створити до сорока сполучень, маючи під рукою всього якусь дюжину речей.

Секрет гарного смаку прихований у виборі аксесуарів для одягу, оскільки саме вони допомагають виразити своє власне «я». За допомогою аксесуарів можна змінювати один і той же костюм, пристосовуючи його для різних сезонів і випадків. Знайшовши свій індивідуальний образ, жінка може варіювати його за допомогою пасків, прикрас, шарфів, мереживних комірців, штучних квітів. Що стосується прикрас, то їх використання не повинне залежати від того, що в даний момент модне, а що — ні. Слід пам'ятати, що мода також не має значення, коли мова йде про те, що гарно і що погано виглядає на телеекрані або з трибуни.

Прикраси повинні підкреслювати зовнішність жінки, не привертаючи до себе уваги. Гарний смак виявляється в тому, щоб уміло користуватися декількома прикрасами, що чудово виглядають. Основне правило тут: позбавитись усього, що хитається, занадто блискуче, мінливе, дзвенить і шумить, тим самим відволікаючи увагу слухачів від вашого обличчя і від того, що ви говорите.

Що стосується взуття, то більшості жінок, причетних до політики, ділових кіл або зайнятих у певних сферах діяльності, подобаються прості «човники», хоча непогано виглядають туфлі з дірчастими узорами. Неприпустиме взуття яскравого або строкатого кольору та підбори незвичних форм.

У макіяжу тільки одне призначення: він повинен допомогти жінці показати свою природну красу, підкреслити переваги і трохи приховати недоліки. Він не повинен привертати до себе увагу, але водночас має відповідати вимогам моменту і стверджувати певний імідж жінки.

МАНЕРИ ОРАТОРА

Досвідчені оратори знають: якщо вдалося завоювати симпатію слухачів, то підтримувати її під час промови вже легше. Психологічно слухач обмежений, він віддав частину своєї свободи на час промови оратору. Тому слухач має право розраховувати на відповідну віддачу промовця. Якщо той триматиме себе скуто, нерішуче, байдуже, а то і ніби вибачаючись за свою місію, то це може викликати лише розчарування. Слухачі очікують на увагу, вони бажають відчутти довіру і близькість оратора до них. Оратор повинен створювати в аудиторії атмосферу довіри і в той же час — ділову обстановку. З аудиторією має бути встановлений тісний контакт.

Перед тим, як ви почнете виступ, слід ознайомитися з приміщенням і вибрати, з якого місця ви виступатимете. Бажано знаходитись ближче до слухачів, навіть якщо аудиторія об'єднана трибуною.

Не метушіться, а спокійно прямуйте до обраного вами місця. На ходу не обсмикуйте рукави, не поправляйте краватку, зачіску, а також не перебирайте в руках папірці. Про це слід подбати раніше. Починайте виступ лише тоді, коли ви вже на своєму місці, зайняли зручне положення. Почніть виступ із прийнятого зазвичай звернення: «Пане головуючий, пані і панове (друзі, товариші, студенти...)». Але не нагромаджуйте звернень, згадуючи всіх підряд від шановного головуючого, його заступників, опонентів, членів спеціалізованої ради, колег, гостей, і завершуючи братами і сестрами тощо.

Виступайте перед аудиторією з серйозним виразом обличчя, але пам'ятайте, що перед вами люди, які не хочуть бачити вас сердитим або відчуженим, літаючим десь далеко у хмарах. Для того, щоб виступати в слухачьких аудиторіях професійно, слід інколи попрактикуватись перед дзеркалом, подивитися на свою міміку, на перебіг виразів обличчя під впливом різних почуттів. Дуже легко втратити контакт з аудиторією. Досить лише час від часу поглядати у вікно, на свій годинник, на свої нігті. Можна час від часу задумливо заплещувати очі. Щоб цього не трапилося, слід, не поспішаючи, переводити погляд з однієї групи слухачів на іншу, не намагаючись уперто дивитись то на одного, то на іншого.

Далеко не всі оратори вміють стояти перед аудиторією. Одні стоять непорушно, інші весь час переминаються з ноги на ногу, треті весь час ходять від краю сцени до трибуни і навпаки. Одні схрещують руки на грудях, інші закладають їх за спину, треті постійно безладно розмахують руками. Правильна поза досягається тренуванням, вона має бути невимушеною, без напруги, дихання рівне, голова і шия дещо випнуті вперед відносно грудей.

Що ж стосується жестів, якими користуються оратори, як і всі люди, тут також важливо знати міру. Жести мають бути мимовільними, коли ви відчуваєте в цьому потребу. У жестикуляцію слід вносити різноманіття, жести повинні відповідати своєму призначенню. А взагалі під час промови не слід думати про жестикуляцію, окрім випадків, коли ви відчуваєте, що вона надмірна.

ЗНАЧЕННЯ СЛОВА І ЗВУКУ У ВИСТУПІ ОРАТОРА

Для початку пригадайте, що про це вище сказав Стефан Яворський.

Як зазначають спостережливі теоретики ораторського мистецтва, голос — це ми і наші думки. Практично кожна людина з дитинства має голос, який може стати сильним, виразним, багатим відтінками. Навіть малі діти часто говорять чітко й виразно. Що ж відбувається з дорослими людьми, чому вони починають ковтати окремі звуки, обмовлятися, бурмотіти? Багато хто з дорослих людей потребує постановки голосу.

Звучність голосу дає оратору можливість донести промову до аудиторії. Виразність промови в межах одного слова називається наголосом. Завдяки наголосу можна відрізнити одне поняття від іншого (мУка — мука, зАмок — замОк). Виразність промови в межах речення визначається темпом, артикуляцією, висотою та тембром і залежить від правильного дихання, його частоти, глибини й контрольованості. Оратор, який має на меті досягти успіхів у промовах, повинен серйозно працювати і над постановкою свого голосу. Пригадайте, скільки зусиль доклав Демосфен, щоб поставити свій слабкий голос, супроводжуваний ще й значними мовними дефектами.